

2. Бірженюк Г. М., Марков А. П. Основи регіональної культурної політики та формування культурно-дозвіллевих програм: монографія. СПб, 1999. 128 с.
3. Гойхман О. Я. Організація та проведення заходів. М. : ИНФРА-М, 2008. 119 с.
4. Дево О. Як організувати фестиваль. URL: <https://buduysvoe.com/publications/yak-organizuvaty-festyval>
5. Зданевич Л. Фестиваль «Файне місто» та історія організації. URL : <https://liroom.com.ua/news/faine-misto-film/>

Ольга Главацька

доцент, кандидат педагогічних наук,

доцент

Тернопільський національний педагогічний

університет імені Володимира Гнатюка

м. Тернопіль

ФОРМУВАННЯ ЯКОСТЕЙ ДІЛОВОЇ ЛЮДИНИ У МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В статті обґрунтовано сутність поняття «ділова людина». Висвітлено основні значущі якості ділової людини. Вказано основні фахові компетентності, які майбутні фахівці оволодівають під час навчання у закладі вищої освіти. Подано рівні та етапи процесу формування якостей ділової людини у майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності.

Ключові слова: ділова людина, менеджер, соціокультурна діяльність, формування.

Сучасні соціально-економічні та політичні зміни в Україні передбачають активний пошук нових шляхів підвищення ефективності виховання і навчання молоді. Ринкові відносини як об'єктивна реальність, змінили стиль життєдіяльності особистості й суспільства, звичні цінності, стосунки між людьми. Прискорена трансформація суспільства, кардинальні зміни в поглядах на життєві ідеали, зростання пріоритетів ділового способу життя вимагають формування у сучасної студентської молоді якостей ділової людини з метою успішного адаптування в конкурентному ринковому середовищі.

Означеній проблемі присвячено наукові дослідження І. Беха, М. Боришевського, Є. Ільїна, Д. Колесова, В. Оржеховської, В. Селіванова. Значний внесок у розв'язання порушеної проблеми зроблено В. Зінченком, М. Тименком, М. Янцуром та ін. У формуванні якостей ділової людини перевага надається інтелектуальним умінням та прийомам вольової регуляції поведінки.

Вища освіта початку ХХІ століття, більше, ніж коли-небудь, покликана сформувати особистість менеджера соціокультурної діяльності з високим рівнем освіченості, ділової культури, гуманістичних поглядів і переконань. У зв'язку з цим виникає потреба розглянути проблему формування якостей ділової людини у майбутніх менеджерів соціокультурної сфери в закладах вищої освіти.

Мета статті полягає у розкритті сутності поняття «ділова людина» та обґрунтуванні процесу формування якостей ділової людини у майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності.

У наукових дослідженнях поняття «ділова людина» пов'язується з розумінням особистості, якій властиві специфічні утворення, що зумовлюють способи взаємодії ділової людини з оточуючим середовищем і виявляються у її поведінці повсякчасно, за будь-яких умов і обставин. Спеціалісти Л. Айзерман, М. Боришевський, Б. Швальбе основними характеристиками поведінки ділової людини називають раціональну організацію справи, забезпечення і дотримання трудової дисципліни, оптимальне використання вкладених ресурсів для отримання практичного результату [1; 2; 6].

У працях П. Чісхольма прослідковується погляд на ділову людину як на особистість, що організовує своє повсякденне життя, регулює його хід, обирає і здійснює визначені напрями життєвих етапів, а також несе відповідальність за наслідки своєї діяльності [5].

Роботи Б. Швальбе та Х. Швальбе присвячені дослідженню активної життєвої позиції ділової людини. Вони ділову поведінку пов'язують з виконанням таких функцій, як оцінка негативних та позитивних сторін життєдіяльності людини, чітке знання та уявлення кінцевої мети і шляхів її досягнення, узгодження ділових ідей з їх практично життєвою доцільністю [6].

У вітчизняній науці дослідження означеного аспекту спрямовані на виділення ряд навичок у поведінці ділової людини, що необхідні для здійснення управлінської діяльності: здатність збирати та

аналізувати інформацію; вміння планувати, формувати цілі, визначати найкращий спосіб розв'язання завдань, розробляти заходи із досягнення цілей; навички ведення бесіди, вміння чітко висловлювати свої думки та ідеї [7].

Майже всі дослідники у характеристиках ділової людини перераховують від трьох до п'ятнадцяти якостей за порядком їх значущості, а саме: організованість, відповідальність, практичність, компетентність, раціональність, наполегливість, комунікативність, цілеспрямованість, порядність, чесність, активність, самостійність, ініціативність, впевненість у собі, дисциплінованість. Вказана сукупність якостей характеризує людину як ділову у всіх життєвих сферах її існування. На думку багатьох учених, достатніми якостями для характеристики людини як ділової можна вважати організованість, відповідальність і практичність. По-перше, зазначені якості виділяються переважною більшістю спеціалістів як необхідні й провідні у характеристиках ділової людини. По-друге, дослідники вважають ці якості обов'язковими складовими більш складних характерних психічних утворень ділової людини: діловитості, ділового потенціалу тощо. По-третє, ці якості самі мають інтегрований характер. Зокрема, організованість включає складові елементи дисциплінованості, відповідальності, зібраності, наполегливості, раціональності, самовладання, самоконтролю, цілеспрямованості; відповідальність – гуманізму, демократизму, поваги до моральних норм, порядності, принциповості, самокритичності, самостійності, самоконтролю; практичність – креативності, наполегливості, передбачливості, відповідальності, раціональності, організованості, рішучості, цілеспрямованості тощо [4; 5; 7].

Вищевказаний аналіз свідчить про складність і в той же час актуальність та необхідність формування якостей ділової людини у студентів закладу вищої освіти. Слід позитивно відмітити досвід освітнього процесу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка в даному аспекті, оскільки саме тут є найбільші можливості щодо формування даних якостей. Згідно навчального плану студенти спеціальності «Менеджмент соціокультурної діяльності» вивчають низку дисциплін, які дають теоретико-методологічну основу формування даних якостей, а саме: «Теоретичні і прикладні засади менеджменту», «Менеджмент

соціокультурної діяльності», «Основи професійної комунікації», «Івент-менеджмент», «Основи PR», «Основи самовиховання особистості» та ін. Під час навчання майбутні фахівці оволодівають основними фаховими компетентностями, а саме:

- враховувати економічні, екологічні, правові, політичні, соціологічні, технологічні аспекти формування ринку культури та мистецтва;

- здатність критичного усвідомлення специфічності та взаємозв'язку між культурними, соціальними та економічними процесами;

- здійснювати планування, управління та контроль за виконанням поставлених завдань та прийнятих рішень;

- розробляти соціокультурні проєкти та забезпечувати їх реалізацію;

- виявляти, використовувати, інтерпретувати, критично аналізувати джерела інформації в сфері менеджменту соціокультурної діяльності;

- використовувати сучасні методи обробки інформації для організації та управління соціокультурними процесами;

- організовувати роботу в сфері анімаційного менеджменту, впроваджувати анімаційні ідеї для створення нових соціокультурних послуг;

- визначати стратегічні пріоритети та аналізувати особливості місцевих, регіональних, національних та світових анімаційних стратегій у соціокультурній сфері [3].

Формування якостей ділової людини у студентів представлено як ієрархія рівнів, зокрема: мотиваційно-когнітивний, функціональний, інноваційний, особисто-ціннісний. Педагогічна структура процесу формування якостей ділової людини у студентів включає три основні етапи: засвоєння знань та формування умінь щодо дотримання норм і правил поведінки у суспільстві; формування свідомого позитивного ставлення до норм і правил поведінки у суспільстві; формування досвіду дотримання норм і правил поведінки у суспільстві.

Отже, аналізом встановлено, що ділова людина володіє сукупністю якостей, що виявляються у різноманітних життєвих ситуаціях і визначають єдність моральної та раціонально-прагматичної спрямованості її особистості. Ці якості зумовлюють способи мислення й поведінки ділової людини в житті. Науковці

наділяють ділову людину досить широким спектром якостей, формування яких повинно здійснюватись як в процесі навчальної діяльності у закладі вищої освіти так і в результаті власної творчої професійної діяльності. Перспективою подальших наукових досліджень є те, що сучасна концепція соціально-культурної роботи і системи підготовки менеджерів соціокультурної сфери повинна враховувати також складні й динамічні процеси, які відбуваються зараз в духовному житті світової спільноти.

Список використаних джерел

1. Айзерман Л. Гуманизм против технократизма. *Народное образование*. 1999. № 7. С. 76–82.
2. Боришевський М. Й. Моральна саморегуляція поведінки особистості: понятійний апарат. К. : ІП АПН України, 2003. 24 с.
3. Олійник Г. М., Главацька О. Л. Соціокультурна анімація: методичні рекомендації для студентів спеціальностей 231 Соціальна робота та 028 Менеджмент соціокультурної анімації / за ред. проф. В. А. Поліщук. Тернопіль: Вектор, 2019. 103 с.
4. Платонов К. К. Структура и развитие личности. М. : Наука, 1986. 225 с.
5. Чисхольм П. Уверенность в себе: путь к деловому успеху / пер. с англ. Л. А. Княжинской. М. : Культура и спорт, ЮНИТИ, 1994. 288 с.
6. Швальбе Б., Швальбе Х. Личность, карьера, успех / пер. с нем. М. : АО Издат. группа «Прогресс – Интер», 1993. 240 с.
7. Щёкин Г. В. Практическая психология менеджмента: Как делать карьеру. Как строить организацию: научно-практическое пособие. К. : Украина, 1994. 399 с.